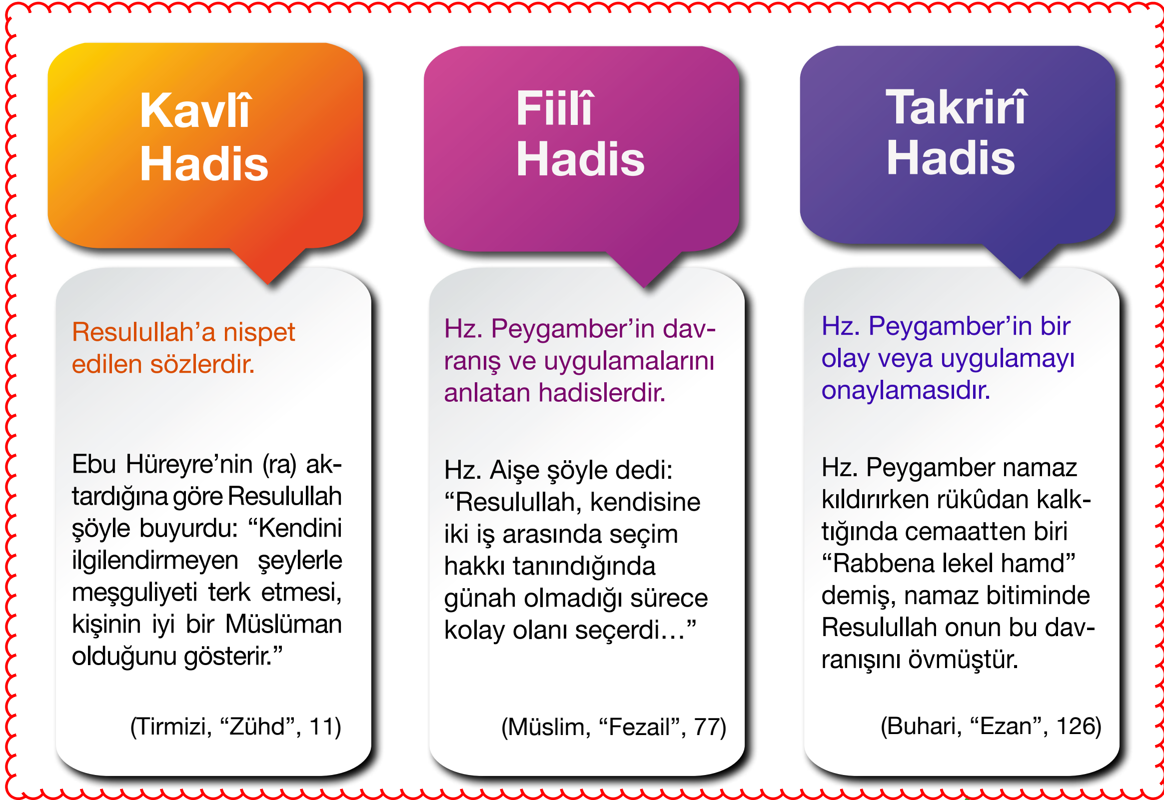
1.2. HADİS İLMİ İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

1.2.1. Hadis

Sözlükte haber, olay, konuşma gibi manalara gelen hadis; Resulullah'ın söz, fiil ve onayları ile ahlaki ve fiziksel özelliklerinin anlatıldığı dinî metinlerdir. Hadis ilmi ve hadis rivayeti ile meşgul olan kimseye **muhaddis** adı verilir.[8] Hadis metinleri kavlî (sözlü), fiilî ve takrirî hadisler olmak üzere üç gruba ayrılır.[9]



Grafik Bilgi 1.2
Hadis çeşitleri ve örnekleri

Kavlî hadislerde genelde "Resulullah şöyle buyurdu" anlamına gelen "قَالَ رَسُولُ اللهِ" ifadesi yer almaktadır. Fiilî hadisler, Hz. Peygamber'in davranış ve uygulamalarından bahsettiği için kaynaklarda sahabinin "Resulullah şöyle yaptı, onu böyle yaparken gördüm." gibi ifadeleriyle yer almaktadır.[10]

Takrirî hadislerde ise Hz. Peygamber'in bir uygulamayı onaylaması iki şekilde olabilir. İlki, durumu onayladığını bizzat belirtmesidir. İkincisi, söz konusu olay veya uygulamadan haberi olduğu hâlde Hz. Peygamber'in bu duruma itiraz etmemesidir. Resulullah, insanlara iyiliği emredip onları kötülükten sakındırmakla görevli bir peygamberdir. Dolayısıyla haberinin olduğu herhangi bir olayla ilgili uyarıda bulunmaması, söz konusu durumu onaylaması şeklinde kabul edilmektedir.[11]

Kavlî, fiilî ve takrirî hadisler dışında kaynaklarda Resulullah'ın ahlakından ve fiziksel özelliklerinden bahseden hadisler de yer almaktadır. Bunlara Hz. Peygamber'in şemaili denir. Hz. Aişe'nin Allah Resulü'nden bahsederken "Onun ahlakı Kur'an'dı."[12] demesi ve yine Enes bin Malik'in Hz. Peygamber'i "Orta boyluydu."[13] şeklinde tarif etmesi Hz. Peygamber'in şemailine örnek olabilir. Allah Resulü'nün şemailinin özel bir hatla yazılı olduğu levhalara "hilye" adı verilir *(Görsel 1.2).*